Devlet Nüshası

Sahibi ve Yazı İşleri Müdürü: M. Emin Kantürk
İdarehanesi: Cemalnadir sokak, No. 4 Ankara Cad. - İstanbul

13 EYLUL 1951 PERŞEMBE
Sayı: 11

İşçi Hakkı

HAFTALIK SIYASI MUSTAKIL GAZETE

Kurban Bayramını bütün okurlarımıza kutlarız.
İŞÇİ HAKKI

Perşembe Günleri Çıkar — Başyazarı: Kemal SULKER — Yıl: 1 — Fiyatı 10 Kuruş

Grev Tasarısı Beğenilmiyor!

Grev tasarısı işçileri değil, patronları himaye etmektedir

Bütün sendika kongrelerinde işçiler tasarının antidemokratik olduğunu belirtiyorlar

Muhtelif Işçi Sendikaları kongrelerinde işçiler, grev ve lokavt kanun tasarısı üzerinde ısrarla durmaktadırlar. Makine Sanayii Işçileri Kongresinde Recep Ertan, Gıda Sanayii Işçileri Kongresinde Şükrü Kaya, Otel, Lokanta ve Eğlence Yerleri Işçileri Sendikası olağanüstü toplantısında Baha Tansel ve Ismail Inan, diğer kongrelerde de muhtelif hatipler, bu tasarının işçiler aleyhine olan hükümlerini belirtmişlerdir. Hepsi de ayrı ayrı yönlerden tasarının işvereni himaye e-

(Devamı 4. cü sayfada)

Ara seçimleri karşısında

KEMAL SULKER

Pazar günü Millet Vekili ara seçimi yapılacaktır. Seçime bütün Partiler iştirâk etmektedir. İştirâk nisbeti ne olursa olsun, hangi Partinin adayları kazanırsa kazansın seçim sonunda memleket idaresinde ve iktısadi gidiş istikametinde herhangi mühim bir değişiklik olmıyacaktır. Bu, seçilecek Millet Vekillerinin sayılarının azlığından ileri geldiği kadar bizdeki başlıca siyasi partilerin birbirinden pek de farklı karakter taşımamalarından da ileri gelmektedir.

Şurası muhakkaktır ki, partiler arasındaki farklar, iktısadi menfaat ayrılığından ileri gelirler. Bu bakımdan da her partinin, memleketin idaresine ait takip edeceği ayrı politikaları olur. Partiler, dayandıkları iktısadi temele ve siyasi görüşe göre o milletin ne şekilde idare edileceğini halka anlatır ve kendi faaliyet programlarını ve takip edecekleri hareket hattını seçmenlere açıklar, oy sağlamağa çalışırlar.

Bizde görülen manzara böyle değildir. Seçim mücadelesi, şahıs kavgası haline gelmiştir ve hiç bir parti anameselelerde ve memleket işlerinde takip edeceği yolun mahiyeti hakkında açık izahlarda bulunmamaktadır. Bu da başlıca siyasi partilerin memleketimizde hâlâ modern mânada Parti hüviyetinden mahrum olmasının, halkın sınıf şuuruna erişememesinin netcesidir. Belirli bir sınıfın menfaatlerini gütmekten ve o sınıfın menfaatlerini savunmak yolundan mahrum olan partilerimiz ayrı ayrı menfaat gruplarına, ayrı ayrı bakımlardan hoş gelen vaadlerde bulunmakt, bu vaadleri de tahakkuk ettirmekte gecikmektedir.

Sermayedarların menfaatine hizmet eden bir partiye işçilerin üye olması, küçük burjuva denilen orta sınıfın iktısadi menfaatine göre hareket eden bir başka partiye topraksız köylünün girmesi gibi garriplikler bizde de görülmektedir. Bu sebepledir ki işçiler, sınıf olarak müşterek hareket etmek ve toplu halde bir parti saflarında yer almak mevkiinde iken parçalanmış ve mevcut partilerin hemen hepsine de üye olarak dağılmışlardır. Sendikalarda vazife alanların zaman zaman birbirleriyle çatışmaları, menfaatleri bir olduğu halde yanlış istikametlerde mesafe almaları ve Sendika bünyesi içinde ahenksizlik yaratmaları ayrı partilere mensup bulunmalarından ileri gelmektedir.

Işçiler, sınıf şuuruna tam mânasiyle sahip olup da kendi sınıfi menfaatlerini savunan bir parti saflarında el birliği ile çalışırlarsa, bugün şahıs mücadelesi haline gelen parti kavgalarını hakikî mecrasına yöneltmiş olurlar. Ve nihayet bu olgunluğa eriştikten sonradır ki hem dâvalarını daha emin adımlarla tahakkuk ettirme yolun girerler, hem de Sendikalar içindeki parti ayrılıklarından ileri gelen ferdî mücadelelerden uzaklaşırlar.

Temennimiz odur ki, işçiler, öz menfaatlerini müdafaa ederken girecekleri veya girdikleri partilerin ar programlarını tahlil etsinler ve menfaatlerinin ayrıldığını görürlerse sırf «partili» olmak için kendilerini harcamasınlar.

Gecekondularda oturan işçiden Valiye mektup

Vergi takdirindeki adaletsizlik - Zatürreeden ölen çocuk - Halkın aleyhindeki "Halk mümessili„ nin marifeti - Vergi muafiyeti kanunu unutuldu

Sayın Vali, 1949 senesi mart ayında mesken darlığı dolayısıyla, bilhassa bir işçi olduğum ve sık sık işsiz kalarak zamanında ev kirasını ödemek imkânını bulamadığım için çoluk çocuğuna ait yatak ve yor-

(Devamı 4 ncü Sayfada)

Işlenmemiş Deri Ihracının Önüne Geçmek Zarurîdir!

Yerli kösele ve derilere yabancı firmaların markası vuruluyor

Kazlıçeşmedeki bir çok deri ihracatçıları son günlerde İtalyaya yünlü koyun derisini işlenmeden ham olarak sevketmeğe başlamıştır. Bir kısım ihracatçılar da Almanyaya salamura göndermektedir.

Debağ ve deri sanayiinde çalışanlar bu tip ihracatın önlen-

(Devamı 4 üncü sayfada)

Gıda sanayii işçilerinin genel kurul toplantısı

Yönetim kurulu yeni elemanlarla takviye edildi

Gıda Sanayii İşçileri Sendikası yıllık Konuğgresi Pazar günü Balat Kızılay Salonunda yapılmıştır. Kongre başkanlığına Seyfi Demirsoy, başkan vekilliğine Şükrü Kaya seçilmiştir.

Takdirle karşılanan çalışma raporunun okunmasından sonra çeşitli tenkitler yapılmıştır. Başkan Zühtü Tetey etraflı bir konuşma yapmış ve tenkitleri cevaplandır-

(Devamı 4 ncü Sayfada)

Makine sanayi işçileri kongresinde

Bazı sendikalar itham edildiler

İstanbul Makine Sanayii İşçileri Sendikası cumartesi günü Cibali Kutu fabrikası lokalinde ilk kongresini yapmıştır.

Kongre başkanlığına Üzeyir Kuran, Başkan Vekilliğine Zühtü Tetey seçilmiştir. Yaşar Orcan çalışma raporunu okumuştur. Raporda şöyle denilmektedir:

«Makine ve Teknik İşçileri Sendikasının işçilerin yükselmesini temin edecek bir teşekkül olması, yegâne gayemizken bir kaç kişinin menfaati için istismar e-

(Devamı 4. cü sayfada)

Bütün Tekel Işçileri Ucretlere Zam Yapılmasını Istiyor!

Bir kısım işçiler aldatıldıklarını söylüyor ve Genel Müdürlüğü iyi niyetini isbata dâvet ediyor

Malatyadaki heyecanlı toplantının tafsilâtı

Şehrimizde Tekel Fabrika ve iş yerlerinde çalışan işçiler adına muhtelif Sendikalar toplulukla iş ihtilâfı çıkarmış ve yüzde 25 - 30 nisbetinde bir zam kazanmışlardı.

Ihtilâf devam ederken Tekel Genel Müdürü Hâdi Hüsmen ihtilâf neticesine göre Tekele bağlı

(Devamı 4 ncü Sayfada)

Garsonların haklı kararı

Yabancı garsonlar artık calıştırılmıyacak

Açılacak kursun mahiyeti

Otel, lokanta ve eğlence yerleri işçileri sedikasının olağanüstü toplantısı yapılmıştır. İşçiler, batı müziği ile meşgul Türk sanatkâraı ile birikte şu kararı vermiştir:

Hükûmet, 2007 sayılı kanun hükümlerine göre tebaalı garson ve müzisyenlerin işine son vermeze, bu davayı halletmek için Toleyis Federasyonu her çareye

(Devamı 4 ncü Sayfada)

Tahmil tahliye işçileri iç yönetmeliğin kanuna aykırı olduğunu bildiriyor

içyönetmelik nasıl değiştirilmiş ve ne hükümler konmuş?

İstanbul Liman Tahmil ve Tahliye İşçileri Sendikası Başkanı Muharrem Muhanoğlu ve sendika sekreteri Mücahid Teoman, Çalışma Bakanı Nuri Özsana bazı şikâyetlerde bulunmuşlardır. Bunun üzerine Bakan şikâyetlerle

(Devamı 4 ncü Sayfada)



Mısırçarşısında işportacılar ve gidişat

Yerli sanayi kriz geçiriyor!

Bakırköy Sıtkı Bütün Emayye Fabrikası haftada yalnız üç gün çalışmakta, üç gün de işçilerine yevmiye vermemektedir. Buna sebep yerli sanayiin geçirmekte olduğu krizdir.

DARILMACA YOK

Sendikalarda yetki meselesi

Sendikalarda bir yetki meselesi var. Izah edeyim:

Yönetim Kuruluna seçilenler aralarında iş bölümü yapıyor, Başkan ve Genel Sekreter seçiyorlar. Fakat Başkanın ve Genel Sekreterin yetkileri tayin edilemiyor. Herhangi âcil bir meselede Başkan karar veremiyor, Sekreter faaliyete geçemiyor, müdahaleler yapamıyor.

«— Neden?» diyorsunuz.

«— Yönetim Kurulunun kararı yok!» diyorlar.

Böylece Sendikalarda vazife alan şahıslar, beşinci derecede bir memur gibi oluyor.

Şu çene faslını bırakıp, Yönetim Kurulunun en mes'ul mevkiinde olanlara çalışma sahalarını ve yetkilerini tayin eden birer iç tüzük yapsak...

ŞIMŞEK

İktisadı, siyasî olmaktan ayıran sınır

Yazan: Münip KOÇOĞLU

Liberasyon Rejiminin Yerli sanayie vurduğu darbenin tepkileri malûm. Pamuklar para ediyor diye ne var ne yok dışarı satılmış, fabrikalarımız pamuksuzluktan kapılarına kilid takmış ve derken gümbür diye yabancı mamul basmış piyasayı. Mensucat sanayii hüvelbaki.

Yüz bin işçi çoluk çocuklarile sokaklara dökülüvermiş, işveren ellerini oğuşturuyor. Işçi tam ücret mücadelesine hazırlanırken «İşsizlik» ejderine yakasını kaptırıyor; «düşük ücret» yılânına sarılmaya razı, fakat ortada yılan da yok.

Yaranın özü «Liberasyon rejimi»; o da «Millî Ekonomi» yoliyle «Devlet Politikası» na ve iktidar partisi hükûmetlerine dayanıyor.

Sendikalar gayri siyasîdir; o halde Tekstil ve Orme Sanayii İşçileri ne yapacaktır? Ah ve vah mı?

Işçi kadar, sanayici de mutazarrır olmuştur. Hem de onun Parlamentoda söz hakkı da vardır. Fakat mübarek «lâl-i ebkem»..

Mensucat işçileri protesto toplantısı, işsizlik mitingi gibi gösterilere teşebbüs ederken bu hararet üst kademelerde soğutulup donduruluyor.

Ucretler politikası ve işsizlik nereye kadar yüzde yüz «iktisadî» olabilir? Ve nerede «Siyasîlik» başlar?.. Iktisadîlikle siyasîliği ayıran 38. ci arz dairesini hangi ilim tarif edecek ve hangi merci onaylıyacaktır? Politika, mütekâsif iktisad olduğuna göre; sendikalar için yasak edilen «politika» hangi politikadır? Kendi sınıf politikası mı? D. P., C. H. P. veya M. P. program ve propagandaları mı?

Şu halde işçi sendikalarının «gayri siyasîliği» iktisadî mücadelelerine vurulmuş bir köstektir. Evet işçi sendikalarının gayri siyasîliği doğrudur ve sendikalar kanunundaki bu madde şu şekilde tadil edilmelidir: «Sendikalar, kendi sınıf politikalarından gayri hiç bir siyasî faaliyette bulunamazlar»..

Ne dersiniz?

Sendıkalar Birliği adına radyo konuşması

Istanbul İşçi Sendikaları Birliği adına her ay iki defa radyoda 10 ar dakika, konuşulmasına karar verilmiştir. 15 Eylül günü akşamı saat 22 de ilk konuşmayı Birlik başkanı Şeref Hivel yapacaktır. Ikinci konuşma 30 Eylül akşamı saat 16.30 dadır.

Türkiye İşçileri Derneği nasıl doğdu, nasıl yaşadı ve öldu?

Yazan: Tarihçi

946 Temmuzunda İstanbulda mevcut cemiyetlere «Türkiye Işçiler Derneği» adlı bir teşekkül de karışıyordu.

Tüzüğünde maksat ve gayesi tafsilâta boğulmuş ve anlaşılmaz bir ifade ile kaleme alınmıştı. Kuru vaadler birbirini takip ediyor ve bu arada ikide birde, lüzumlu lüzumsuz «Çalışma Bakanlığı ile teşriki mesaiden» bahsediliyordu. Tüzüğün teşkilât bahsinde ise; işçilerin meslekî birlikler halinde teşkilâtlandırılacağı belirtiliyor, Vilâyet Kaza ve hattâ Nahiyelerde kurulacak birliklere ait hükümlere yer veriliyordu.

Diğer taraftan Derneğin kurucuları olarak ortaya çıkan şahıslar da ötedenberi işçilerin teşkilâtlanma hareketi için maruf veya malûm adamlar da değildi.

O halde Dernek böyle birdenbire ve nasıl ortaya çıkıyordu? Derneğin daha kurulur kurulmaz faaliyet bakımından teve'h ettiği istikamet asıl maksat ve gaye hususunda meçhul bir şey bırakmamıştır.

Filvâki Dernek bütün gayretini o sırada Türkiyede çok geniş ve sür'atli bir mahiyet alan Sendikalaşma hareketini, menfi propagandalar ve tahriklerle yavaşlatmağa ve durdurtmağa hasretmiş bulunuyordu.

Elbette Derneğin bu işte muvaffak olduğu nisbette işçileri ister istemez kendi etrafına toplıyacağı umuluyordu. Böylece Türk işçi sınıfı, diktatörlük devrinde bile görülemiyen bir korporasyon sistemine gürültü ile sokulacak, eli kolu bağlanacak, ağzına kilit vurulacaktı.

Dernek, propaganda faaliyetini gittikçe arttırıyordu. Bir yandan da Nuruosmaniye camisi avlusunda 13 odalı medreseyi tamir ve tefriş edip içine yerleşiyordu. Obür yanda da mümasil Dernekler kurulması işine ehemmiyetle devam ediliyordu. Herhangi bir branşta kurucu heyet teşkil edecek kadar adam bulundu mu hemen ellerine hazır bir tüzük veriliyor ve Vilâyete müracaat ettiriliyordu. Bu suretle Istanbulda bazı şubelerden başka «Istanbul Mensucat Işçi ve Teknisyenleri Derneği», «Istanbul Inşaat Işçileri Derneği», «Istanbul Berber Işçileri Derneği», «Türkiye Kundura Işçileri Derneği» ve «Istanbul Ayakkabı Işçileri Derneği» kurulmuştur. Ayrıca Ankarada «Un ve Unlu Maddeler Imalât Işçiler Derneği», «Ankara Berber Işçileri Derneği» teşkil olunmuştu. Eskişehir Konya, Sivas, Edirne ve Zonguldakta Dernek kurulması için adamlar gönderiliyor, sondajlar yapılıyordu.

Nihayet neşriyat hususuna da önem veriyordu. Artık bu faaliyeti devam ettirmek için gittikçe artan masraflara karşılık, kurucularden ibaret Derneğin topladığı aidatı göstermek imkânsızlaşıyordu. Iş bu hale gelince Dernek, lüzumlu parayı bir hayır sahibi (!) zattan aldığını açığa vuurmaktan başka çare bulamadı. Alınan para bir kaç ay içinde 8 — 10 bin lirayı bulmuştu.

Diğer taraftan Dernekler, gayritabiî bünye ve kurucularının malûm durumuna rağmen müşkülâtsız çalışıyordu. Derneklerin kuruluş muameleleri sür'atle yapılıyer, yer temin ediliyor, her yönden himaye ediliyorlardı. En ufak bir formalite zorluğu karşısında Dernek merkezi derhal alâkalı Bakanlıklara müracaat ediyordu. Oylesine ki bu müracaatlar Bakanların bizzat şahıslarına yapılıyordu. Idarî makamlarla bu gayritabiî yakınlık göze batar bir hal alınca Derneğin bünyesi içinde bir husus daha meydana çıkmış oluyordu. O da; Derneğin idarî makamlarla gayritabiî münasebetini tesis ve idame edenin, Derneğe para veren hayır sahibi (!) zattan başka kimse olmadığı idi.

Iç yüzü kendi mensupları kadar işçi kütleleri arasında pek çabuk dile düşen bu teşekkül, zâhiren Dernek adetlerini mütemadiyen arttırmasına rağmen, gittikçe tecrit edilmiş bir hale sürükleniyordu.

Diğer yandan Derneğin kendi elemanları birbirine girmiş bulunuyordu. Bu arada zevahiri kurtarmaktaen büyük rolü olmuş faal Başkana yol veriliyordu.

Bu son safhada Derneğin artık tamamen içi dışına çıkarak hayır sahibi zat (!) Genel Başkan olarak bizzat idareyi ele almışsa da bu hal büsbütün Işleri altüst etmiş, Dernek kendi kendini demaske bir hale getirmiştir.

Hemen aynı günlerde Sendikalar Kanununun bir ân evvel neşrini herkesten fazla istiyen Dernekler bu kanunun neşrinden sonra münfesih bir hale geliyor ve tarihe gömülüyordu.

Mahmutpaşalı işçiler feryad ediyorlar:

"Bizi Iş Kanununa alınız!"

Ucretli Hafta Tatili Kanununun biz işçileri tatmin etmiyen bir şekilde kabulünden sonra Çalışma Bakanının gelmesini ve bir kere daha dileklerimizi bizzat kendisine anlatabilmeyi arzu etmiştik. Henüz tasarı halinde bulunan Grev Kanunu ve bilhassa tek işçi çalıştıran iş yerlerinin Iş Kanunu şümulüne alınması hakkında söyliyeceklerimiz vardır.

Bakan geldi, fakat derdini anlatabilene aşkolsun. Bakanın Birlikteki arkadaşların bir kısmı ile iş saatleri içinde görüştüğünü işittik. Bu arada tek işçi çalıştıran iş yerlerinin de Iş Kanunu şümulüne alınması meselesine temas edildiği zaman, Bakanın tek işçi çalıştıran iş yerlerinin Iş Kanunu şümulüne alınmasiyle bugün Iş Kanununa tâbi (9000) iş yerinin 300,000 e çıkacağını bu kadar iş yerinin kontrolünün imkânsızlığını, dolayısiyle bir fayda sağlamıyacağını, buna rağmen şimdilik bazı Illerde Bakanlar Kurulu kararîyle tek işçi çalıştıran yerlerin Iş Kanunu şümulüne alınacağını beyan ettiğini duyduk. Bazı Devlet Fabrikaları gezdiğini gazetelerde okuduk.

Tek işçi çalıştıran iş yerlerinin iş kanununa alınacağı vaadini bugünkü Çalışma Bakanı Bakanlık sandalyesine oturduğu gündenberi yapmaktadır. İş yerlerinin kontrol imkânsızlığı bahanesi hiç bir zaman makul bir sebep olamaz. Çünkü bu vazife ile tavzif edilen Bölge Çalışma Müdürlüğü bugün bile bu vazifeyi ifada aciz göstermekte, tamamile iş verenler lehine hareket etmektedir. Tahkiki, bir gün, hattâ bir saat içinde yapılacak bir meseleye (6) ay sonra ancak cevap veren bu müessese bugünkü muattal halile esasen iş görememektedir. Kırtasiyecilik içine gömülen ve müracaatları kulak arkasına atan bir zihniyetle hareket eden bu teşkilât esaslı bir revizyona tâbi tutulmadıkça bugün de faydalı olmaktan çok uzaktır.

Sayın Bakan Devlet Fabrikalarını gezeceğine zahmet edip de Mahmutpaşadaki iş yerlerini gezsin ve ıztırabımızı yakından görsün. Beş ay evvel iki arkadaşımızla beraber İstanbul milletvekili Senihi Yürütene verem yuvası olan bu iş yerlerini gezdirmiş hükûmete, gördüklerini anlatacağı ve bir çare bulunmasını istiyeceği vaadini almıştık. Bilâhare binlerce imza toplayarak bir beyanname ile Hükûmete, Büyük Millet Meclisine müracaat ettik. Şimdiye kadar hiç bir netice almış değiliz.

Memleketimizin iktisadiyatı yukardan aşağı değil, aşağıdan yukarı düzelecektir. Evvelâ iş sahaları açılacak ve işsizlik ortadan kalkacak, işçiler kaybettikleri alım kabiliyetini kazanacaklar ondan sonra istihsal artacak ve millî gelir yükselecektir.

Millî gelir yükselmedikçe hayatın ucuzlamasına ve bugün, içinde bulunduğumuz iktisadi keşmekeşten kurtulmamıza imkân yoktur.

On binlerin ifadesi olan Mahmutpaşa ve Mahmutpaşalı derdini dinliyecek, devasını bulacak ve gönlünü fethedecek fatihi bekliyor. Bu Mahmutpaşa en büyük sanayi mıntakası olan yerdir. Giyim eşyaları üzerinde yünlü mensucat, çorap, fanile, havlu, ve pamuklu, hattâ ayakkabıcılar dahi böyle izbelerde çürümektedir.

Istanbul Tekstil ve Orme Sanayii Işçileri Sendikası Mahmutpaşa Şubesi Başkanı
ISMAIL TUGTEKIN

Hatırlar mısınız?

SOSYAL POLİTİKA!

Dr. Orhan Tuna bir yazısında şu fikri ileri sürüyordu: «Meslekî cemiyetler kurmakla sınıf mücadeleleri tahrik edilmiş değil bilâkis onların tevzin ve tahfifleri ve neticede bertaraf edilmeleri için kanunî imkânlar ihdasına gidilmiş olmaktadır.»

15 KİŞİYE BİR KAŞIK!

Zil çalınca atölyeden kamya doğru bir koşuşma başladı. Kapıcıya sordum:

— Nereye koşuyor bu işçiler!

— Yemeğe.

— Yemek bitiyor mu? Herkese yemek yok mu?

— Yemek bitmez kaşık biter. Burada 900 işçi vardır. Hepsi öğle yemeği yer fakat topu topu 60 kaşık vardır.

(945 de yapılmış bir röportajdan alınmıştır.)

PATRON VE ZENGİNDEN FARKI NE?

Madde 13 — İşçilerin faal, bilgil ve ehliyetli olarak yetiştirilmesine çalışmak.

Madde 14 — İşçilerin randımanının arttırılması memleket ve kendi menfaatleri olduğuna inandırmak, işe hız vermek için reklâm, propaganda ve ayni zamanda neşriyat yapmak..

Madde 15 — Çalışkan ve işde başarı gösteren işçileri efkârı umumiyeye tanıtmak..

Bu maddeler «Türkiye İşçiler Derneği» adlı bir teşekkülün nizamnamesinden alınmıştır.

Hukuk Köşesi

Bütün işdavaları iş mahkemesinde görülmelidir

Yazan: Av. Halûk Barutçuoğlu

Bizdeki iş mevzuatının mazisi pek eski olmamakla beraber gene de yirmi sene kadar bir tarihçesi vardır. Bu da pek az görülmemelidir. Bu sahada çıkan ilk konulardaki noksanlar bir bakıma mazur görülebilir. Ancak daha sonra çıkan kanunların, hiç olmazsa büyük eksiklikler taşıması ve eski hataları da tashih etmesi icabederdi. Halbuki son çıkan kanunlar da bir çok eksik ve hatalardan uzak değildir. Meselâ 30 - 1 - 950 tarihli İş Mahkemeleri Kanununu ele alalım:

İş Mahkemelerinin kurulması faydalı ve çok isabetli olmakla beraber bütün işçilerin bu mahkemelerden istifadelerine mani olunmuştur. Bütün işçileri iş mevzuatından istifade ettirme bakımından 1936 tarihli İş Kanununa nazaran 950 de çıkan iş mahkemeleri kanunu arasında hiç bir fark yoktur. Aralarında 15 sene gibi bir zaman farkı bulunmasına ve İş Kanunu bu bakımdan bu hayli haklı tenkitlere maruz kalmasına rağmen İş mahkemeleri kanunu da işçileri manasız yere ikiye ayırmaktadır. Şöyle ki:

İş Kanununun 85 inci maddesine göre «işbu fasıldaki hükümler mucibince iş ihtilâflarının halli için işçiler tarafından verilecek lâyihalar her türlü resim ve harçtan muaftır.» Ancak bu muafiyetten sadece Iş Kanununa tabi olan işçiler istifade edebilecektir.

Her ne kadar İş mahkemeleri kanunu 11 inci maddesile İş mahkemelerinde açılan davaları tebligat ücretinden ve her türlü resim ve harçtan muaf tutmuşsa da bu mahkemelere ancak İş kanununa tabı işçilerin müracaatına müsaade etmekle muafiyetten istifade edebilmek bakımından bu kanun da işçileri ikiye ayırmış bulunmaktadır. Halbuki böyle bir muafiyetten isifade etmek bütün işçilerin hakkı olmalıdır. Kaldı ki İş kanununa tabi olmayan işçilerin miktarı çok fazladır. Diğerlerine nazaran daha kötü ücretle çalışmaktadırlar. Üstelik iş mevzuatının diğer hükümlerinden de istifade etmemektedirler. İş verenler karşısında kanuni imkânsızlık bakımından daha zayıf ve mağdur durumuna düşmektedirler. Bu vaziyet karşısında biran önce bunların geç kalmış haklarını tanımak icap ederken daha kısır ve masraflı bir adalet yoluna gidilmesi nedendir? Sonra İş mahkemeleri iş davaları için bir ihtisas mahkemesi mahiyetini taşıyorsa bu davalara da bakması elbette ki daha tatmin edici olur. Bunun için belki İş mahkemelerinin sayısını arttırmak icap edecektir. Fakat hükûmetlerin vazifesinin vatandaşlara haklarını kolayca elde edebilmeleri imkânını temin etmek olduğu düşünülürse böyle bir şeyi beklemek herhalde yersiz olmaz.

Bu mselenin halli İş mahkemelerini, bütün iş davalarına bakmağa görevli kılmakla mümkündür. Fakat kanaatımızca İş kanununun şümulünü genişleterek bu işçileri de iş mevzuatının diğer hükümlerinden faydalandırmak daha adil ve isabetli olur. İş kanuna tâbi olmayan işçilerin de böyle bir adalete büyük ve acil ihtiyaçları muhakkaktır.

Amerikaya giden iki sendıkacı

Amerika İş Federasyonu kongresine İrving Brown tarafından davet edilen Mehmet İnhanlı ile İsmail Araş Cuma günü akşamı uçakla Yeşilköyden ayrılmışlardır. Motorlu Taşıt İşçileri Sendikası üyeleri ile Şeref Hivel uğurlama töreninde bulunmuşlardır.

İşçi Röportajları

Yazan: **Mustafa GÜLİRKİN**

İnşaat işçileri, şehirlere akın eden kara işçilerinin kalifiye işçiliği öldürdüğünü bildirdi

Sendika Başkanı Hamdi Çapanın fikirleri

Umum İnşaat Işçileri Sendikası Başkanı Hamdi Çapa Is Kanunun bütün iş yerlerine teşmil edilmeyişi üzerinde durdu:

«— Işçilerin çalıştığı yerin sıhhî olup olmadığı bir türlü kontrol edilmez, dedi. Malûm, en kişiden az işçi çalıştıran iş yerleri kanun kapsamı dışındadır. Halbuki en küçük inşaatta ise asgarî 20 kişi çalışır. Hafriyat, temel işi en az 4 kişi ile olur. Sonra 4 duvarcı gelir, 5 marangoz gelir. Onların işi biter 4 sıvacı gelir. Onlar gider, boyacı, demirci gelir ve rakam gittikçe çoğalır. Ancak işi biten ustalar gittiği için işveren işçi adedini azaltır. Herhangi bir kontrol anında istediğine:

«— Bugün iş yok! yarın gel!»

Der. Işte bu kaçamaklı yollar arasında biz inşaat işçileri bocalayıp dururuz.»

Ister istemez şunu sordum:

«— Bu işe nasıl son vermeli?»

Hamdi Çapa:

«— Ancak inşaat işçisi arkadaşların gayreti ile bu düzensizliğe son vermek mümkündür Çünkü işçiyi sendikalar kurtarabilir. Teke rteker, ferden haklarımızı aramak zamanı geçmiştir. Bunun için sendikamızda toplanarak dertleşmemiz, dertlerimize hep beraber çare aramamız lâzımdır.»

Inşaat işçileriyle biraz konuşunca şu hakikatı anladım:

Tarihî tekâmül icabı, köylerden şehirlere insan akını oluyor. Bu, yıldan yıla çoğalıyor. Böylece yarıcı irgad denilen toprak işçileri büyük şehirlere koşuyor. Sırtlarında yorganları ile şehir yeni işçiler kazanıyor. Bundan dolayıdır ki bu işçilere inşaatçılar arasında «yorganlı» diyorlar. Ağaç diplerinde, meydanlarda yatıp günlerce iş arıyorlar. Bulabildikleri zaman amelelik yapıyorlar. Elleri biraz işe yatanlar marangoz, duvarcı, demirci, sıvacı olarak usta gündeliğine nisbetle pek az bir ücretle çalıştırılıyorlar.

Hamdi Çapa, bunları anlatan konuşmasından sonra şöyle dedi:

«— İşveren bundan pek mütehassis olmuştur. Arzusuna kavuşmuştur! fazla emek, az para, çok kâr... ve arkasından da her zaman ola gelmekte olan felâketler! İşçilerin düşüp ölmesi, bina veya benzeri inşaatın çökmesi..»

Inşaatçı arkadaş şunlaır ilâve etti:

«— Bu suretle düşe kalka, yaralana, berelene kara amelesi kalifiye işçi oluverirken, asıl emekdar işçiler kahve köşelerinde iş bekler, pinekler durur.»

Başını, üzüntülü bir şekilde salladı:

«— Devamlı iş yok ki...» dedi.

Sonra da asıl derde temas etti:

«— Soğuk ve yağmurlu günlerde inşaata imkân olmadığından bütün kış oturur, yazın ise 10 gün bir yerde, 5 gün başka yerde 3 gün diğer yerde çalışırız. Böylece ayda 10 - 15 yevmiye yaparız. İnşaat işçileri yazın para arttıramadığı için kışın adetâ açtır. Çocukları ekmek ister, mangal, kömür bekler, ev sahibi «kira, kira» der durur, eşyayı hacze kalkışır. İşçi başını kahveye dar atar, işsiz arkadaşlarının arasına katılır.»

Hamdi Çapanın sesi sertleşti:

«— Senelerdir bu halimiz görülmedi» dedi. Hakkımızı aramak vazifesi omuzlarımıza yüklendi. Sendikalarımızı kuvvetlendirmekten başka çare yok. Birleşmemiz ve elbirliği ile kendi öz menfaatlarımızı müdafaa etmemiz âzımdır.»

Bu haklı sözlere:

«— Doğru!»

Diyerek inşaatçı arkadaşların yanından ayrıldım.

Bölge Çalışma Müdürü bir iş vereni savcılığa verdi

Bölge Çalışma Müdürlüğü Gabriyel Gabriyeloğlu adındaki fabrikatörü savcılığa vermiştir. Hâdise şudur:

Rıza Güven adındaki sendikacı ve işçi mümessili, mümessillik vazifesini yaptığı için işten çıkarılmıştı. İl Hakem Kuruluna intikal eden bu hâdise Rıza Güven lehine neticelenmiş, ve işverenin tazminat ödemesi ve vazifesine iadesi kararlaştırılmıştı. Gabriyeloğlu İl Hakem Kurulu kararını yerine getirmemiştir. Tekstil Sendikası da durumu Bölgeye aksettirmiştir.

Bölge Çalışma Müdürlüğü de İşverenin Savcılığa verilmesi için muameleye başlamıştur.

Sıvas, (OZEL) — Cer Atölyesi Işçileri Sendikasının 21.8.951 de iş bölümü yapan yeni Yönetim Kurulu şu şekilde teşekkül etmiştir: Salâhattin Aydemir (Başkan), İzzet Altan (B. vekili), Zeki Altınay (veznedar), Fuad Altıntaş (sayman). Üyeler: Zeki Akbulut, Osman Güler, İsmail Erdoğan, Mehmet Kalender, Şükrü Karakuş, Salih Selek, Şükrü Tüfek.

Hepsine başarılar dileriz.

Birleşecek Sendikalar

Müstakil Deniz işçileri sendikası gemi sanayii işçileriyle birleşiyor

Müstakil Deniz İşçileri Sendikasının yıllık kongresi Cumartesi günü Kasımpaşada Sendika Lokalinde yapılmıştır. Kongre başkanlığına Sabit Akyüz, başkan vekilliğine Refik Bulendir, kâtipliklere Münir Mater, Halûk Varol seçilmiştir.

Kongrede Sendikanın İst. Liman ve Dokları Gemi Sanayii Işçileri Sendikası ile birleşme lüzumu ileri sürülmüştür. Refik Bulendir şunları belirtmiştir:

«— Aynı iş yerinde birden fazla Sendika olması işçı arasında lüzumsuz ihtilâflara yol açmaktadır. İşçiler, kendi dâvalarını hal için birleşmelidirler.»

Sendika Genel Kurulu, iki sendikanın birleşmesi için yeni Yönetim Kuruluna yetki verilmiştir.

Yeni Yönetim Kurulu şu işçilerden teşekkül etmiştir:

Cemal Özgül, Muhsin Birgülen, Emin Kâhya, Fethi Kansız, Nuri Çokbilen, Haluk Varol, Ahmet Ay.

Başarılar dileriz.

Motörlü taşıt işçileri yönetim kurulunda vazife taksimi yapıldı

Elektrik ve Motorlu Taşıt İşçileri Sendikasının yıllık kongresi yapılmıştır. Kongre şu kararları almıştır: 1 — Üye aidatı 25 kuruştan 50 kuruşa çıkarılacak, 2 — Yönetim Kurulu üyeleri 21 den 15 e indirilecek, 3 — Federasyon kurulmasına ve diğer bir sendika ile birleşilmesi işi tetkik edilecektir.

Yeni Yönetim Kurulu şöyle teşekkül etmiştir: Başkan: Mehmet İnhanlı (263)), Başkan vekili: Akif Dirikara (155), Sekreter: Lütfü Yılmaz (95), Sözcü: Nami Işınbark (161), Sayman: Nurullah Ceylan (97), Veznedar: Tevfik Tezel (142), Üyeler: Faik Çağın (148), Hilmi Gürpüz (132), Sabri Kırçıl (104), Muzaffer İlk Çakın (85), İbrahim Demiray (80), Yusuf Durmuş (78), Hasan İnan (74), Hasip Talan (60), Başarılar dileriz.

Mes'ud bir nişan

Lâstik ve Kauçuk Sanayii İşçileri Sendikası Başkanı Nevzat Akdeniz, Müjgan Gülerle nişanlanmıştır. Tebrik ederiz.

Sendikacılarla konuşmayan liman müdürü

Mersin liman işçileri şikâyetlerini bildiriyor

Mersin, (Özel) — Yeni teşekkül eden «Çukurova Akdeniz bölgesi D. D. yolları Deniz ve Liman İşçileri sendikası» çeşitli müşküllere karşılaşmaktadır. İlk müşkülat Mersin Liman Müdüründen gelmektedir. Bu müdür sendikacıları odasına bırakurmamakta ve Sendika Başkanı ile konuşmaya lüzum görmemektedir. Bakır Şilebinde mesai yapan işçilerin paraları hâlâ verilmemiştir. Sendika, Liman Müdürlüğüne müracaat etmiş, Müdür Ali Ratip Soysal şu garip cevabı vermiştir:

«Adana Bölge Çalışma Müdürü vasıtasiyle bana müracaatta bulunabilirsiniz!» Bu kırtasiyecilik şaheseri üzerine Sendika bunu Limin Müdürünün işçi teşekkülünü tanımaması şeklinde tefsir etmekte ve bu durumdan üzülmektedir.

Sendika, Liman Müdürüne hitaben bir açık mektup neşretmiştir.

IŞÇİ HAKKİ — Bahis mevzuu açık mektubu gelecek sayımızda neşredeceğiz.

ARANILAN İŞÇİLER

İş ve İşçi Bulma Kurumu Müdürlüğünden:

5 adet yünlü dokumacı erkek, 40 adet mesleksiz kız 17-25 yaş arası Bakırköy — Samatya, Şehremini, Yedikule semtinde olması şart. 30 dokumacı pamuklu kadın, 20 dokumacı ipekli, cakar ve pamuklu tezgâhlardan anlayan kadın dokumacı. 30 tavel, bobinua ve çile bobinci kız; 10 bükümcü kadın; 50 mesleksiz kadın, Cibali, Balat, Eyüp semtlerinden olması şart. 2 Overlokçu kadın; 15 tütün işçisi kadın; 2 tenekeci; 1 lâborant kız orta okul mezunu; 10 el dokumacısı usta erkek; 5 terzi kız; 1 kaçıkçı kız; (Çorap).

İsteyenlerin İş ve İşçi Bulma Kurumu Şube Müdürlüğüne müracaatları. İstanbulda Mahmutpaşada Sürurî mahallesi Sultanmektep sokak No. 5—7

HİKÂYE

Hammal başı

Yazan: RUŞTU CEYHAN

Kahveden içeri nefes nefese giren Siverekli:

«— Ağa, dedi, yadırgı hamballara işbaşı yaptırdılar, habarın olsun!»

Hamal arkadaşlarile dört kollu iskambil oynamakta olan hamalbaşı, Siverekli'ye baktı:

«— Nasıl olur lan?»

«— Yalansam iki gözüm aha bu avuçlarıma aksın!»

«— Lan nasıl olur? onunu iki buçuk liradan pazarlık ettik.. Yarın sabahnan işbaşı yapacağız...»

«— Bilmem. Git, kendi gözlerinle gör. Belki yirmi tane yadırgı hambal...»

Elindeki iskambil kâğıtlarını masaya öfkeyle fırlatan hamalbaşı, ölçtü, biçti... Sonra, yanıbaşındaki iri yarı hamala:

«— Git bak baaklım essah mı?» dedi.

Beriki fırladı.

Hamalbaşıyı bir düşüncedir almıştı. Ceketini omuzuna alarak kahve kapısına çıktı.

Arkadaşlarından birisi:

«— Peki nolacak?» diye sordu.

Hamalbaşı öfkeyle baktı:

«— Ne nelacak?»

«— Yadırgı hambala işbaşı yaptırdılarsa?»

«— Benim canım sağken, o depoda yadırgı ırgat çalışamaz! diye bağırdı, biz başka semte gidip fiyat düşürüyor muyuz? Erkekliğe sığar mı? İnsanlığa sığar mı bu?»

Her tarafı zangır zangır titriyordu.

Durumu tahkike giden Haso koşarak geldi.

«— Dorgi Vallaha ağa! dedi, yadırgı ırgatlar işbaşı yapmış bile...»

Omuzundaki ceketi sert bir hareketle kahvenin betonuna fırlatan hamalbaşı:

«— Arkadaşları toplayın, dedi, hadi, marş marş!!!»

Dört hamal dört tarafa dağıldı. Civar kahvelerde kâğıt oynayan, çene çalan, yahut gölgeliklere serilmiş uyuyan hamallar lâhzada toplanıp getirildi. Meraklı bir hamal kalabalığı kahvenin önünde toplandı. Kimsenin henüz bir şeyden haberi yoktu.

Gözlerinin akları korkunç şekilde kızaran hamalbaşı:

«— Arkadaşlar! diye bağırdı, şirket bize kalleşlik etti, tükürdüğü tükrüğü yaladı, yadırgı hadüğü tükrüğü yaladı, yadırgı hamballarıı bizden habersiz işbaşı yaptırmış çalıştırıyor. Ben mes'uliyet kabul etmem. Deyha kendileri! Söyledin, söylemedin, haberimiz var, yok kabul etmem!»

Hamal kalabalığında bir kaynaşma oldu. Homurtu ve küfürler yükseldi.

«— Kanunda yeri var mı?»

«— Erkekliğe sığar mı?»

«— Söz bir Allah bir.. Hem söz verdiler, hem de caydılar.. Bunların dininde, imanında bir sahtelik var!»

«— Yadırgı hambalı nasıl işbaşı yapdırırmış?»

«— Nasılı masılı yok! Ettirmişler işte...»

«— Ettirmişlerse... Allah ya bize verir ya onlara!»

«— Tevekkeltü alâllah... varak yanlarına..»

«— Varak varak...»

«— Doğuran kısrak utansın!»

«— ....!»

«— ....!»

İşin tam kıvama geldiğini gören hamalbaşı:

«— Haydin arkadaşlar!»

Diye öne düştü. Hamalların homurtulu kalabalığı peşi sıra yürüdü. Parke döşeli cadde bir hamlede geçildi, (İstikbal - Hurda demir deposu) nun kapısı tutuldu.

Hamalbaşı:

«— Yadırgı hamallar dışarı!»

Diye onların tozlu havası içine haykırdı. İş bu anda durdu. Demirpası içinde üst başlarile on beş kadar yabancı hamal şaşkın şaşkın bakışmağa başladılar.

Demir külçelerini tartmakta iken buz kesilen alâbrus kaşlı, iri yarı kantar kâtibi:

«— Salih efendi, diye kekeledi, Salih bey, kardeşim...»

Hamalbaşı:

«— Efendi de sizsiniz, bey de.. dedi, biz sizin gibi tükürdüğümüz tükrüğü yalıyacak kadar olamadık daha! Ne zaman yalarsak o zaman bey oluruz!

Kantar kâtibi tekrar kekeledi:

«— Benim, benim herhangi bir selâhiyetim....»

Yabancı hamalları kollarından tutup dışarı atan hamalbaşı:

«— Kimin salâhiyeti varsa o gelsin! dedi, haydi çocuklar, işbaşı!»

Yirmi hamal yerlerini aldı, iş başladı.

Bu sırada kantar kâtibi koca gövdesile depodan koşarak çıktı gitti, Depo sahibi, semt karakolunun komiseri ve iki polisle birlikte döndüğü zaman, hamalbaşı ekibini harıl harıl çalışır buldular.

Kısa boylu, tombalak biri olan depo sahibi:

«— Bu ne demek? diye bağırdı, ne demek bu Salih?»

Hamalbaşı:

«—Demesi memesi yok! dedi, bu semtin işini yadırgı hamballar göremez!»

«— Tonuna iki buçuk lira istiyorsun sen, onlar iki liraya naklediyor!»

«— Bana gelip de, böyle böyle, iki buçuk lira çok dedin mi?»

«— ....?»

«— Demedin. Ben başka semte gidip fiyat kırıyor muyum?»

«— ....?»

«—... Kırmıyorum. (Büyümüş gözlerile hâlâ şaşkın, dikilen kantar kâtibine döndü) geç kantarın başına!»

Kantar kâtibi, komiser, mal sahibi bakıştılar.

Komser:

«— Haklı!» dedi.

Mal sahibi yutkundu, komiserin kulağına eğildi, bir şeyler söyledi.

Komiser:

«— Depoyu basmışsınız!» deyince, hamalbaşı, dönen gözlerile komiserin burnunun dibine sokuldu.

«— Ekmeğimizle oynayanın deposunu da basarız, kanını da içeriz komser bey! dedi, senin de çoluk çocuğun var. Elini vicdanına koy!»

Komiser:

«— Yalan da değil... diye bıyığını yumruğuyla sıvazlıyarak, polislerle birlikte depodan çıktı gitti.

Elektrikli hava içinde baş döndürücü bir çalışmadır gidiyordu.

Hurda demir parçaları dolu küfeler kantara koşturulup tartılıyor, sonra yirmi metre ötedeki deniz kenarında bekleyen seksen beş tonluk motöre götürülüp boşaltılıyordu»

Bütün Tekel işçileri

(Baştarafı 1. ci sahifede) bütün işyerlerinde çalışan işçilere zam yapmak gerekdiğini bildirmiş ve ihtilâfın Genel Müdürlük lehine neticelenmesine gayret göstermişti.

Fakat, iş ihtilâfı karara bağlandıktan sonra yalnız ihtilâf çıkaran işçilere zam yapılmış, diğer iş yerlerinde ücretlere dokunulmamıştır. Bu ise bütün Tekel işçilerini müteessir etmiştir.

Tekel Nakliyat Şubesi işçileri bu hususta gazetemize şunları bildirmiştir :

«— Biz de zam için ihtilâfa gitmiştik. Fakat Genel Müdür sık sık Ankaraya gittiğinden evrakımız tekemmül etmedi. Sosyal Yardım Müdürü «11 iş yerinin ihtilâfı var, sabredin. Zamda tefrik yapılmıyacak» dedi. Fakat bu sözlerle aldatıldık. 350 nakliyat işçisi zamdan mahrum edildik»

Izmir Tekel Işçileri de aynı yaraya temas etmektedir. Gönderilen şikâyet mektubunda şöyle denilmektedir :

«— Yüzde 30 zamlardan bütün işçilerin istifade etmesi lâzımdır. Aksi takdirde bütün tekel işyerleri ya mümessil işçiler, yanut sendikalar kanaliyle ihtilâfa gidecek ve mutlaka zam alacaktır. Fakat Genel Müdürlük iyi nyeti olduğunu gösterecek bu fırsatı kaçırırsa elbette ki işçiler bunu unutmıyacaktır.»

Malatya özel muhabirimiz de yaprak tütün Bakım ve Işleme evleri Sendikasının bu husustaki olağanüstü toplantısını bildirmektedir. Neşrediyoruz:

«1-9-951 günü yapılan toplantıda Vali, fabrika müdürü Burhanettin Çeltik, Şube âmiri Yaşar Sarı, 1. No. Sendika başkanı Ethem Mıhçı, Cibali Sigara Imalat Baskontrolü Ferruh Apaydın yazır bulunmuştur.

Sendika başkanı Mehmet Tuğ toplantıyı açmış ve işçilerin yüzde 30 zam istediğini belirtmiştir. Başkan bugünkü işçi ücretlerini anlatan bir konuşma yapmıştır. Mehmet Tuğun belirttiğine göre; yaprak tütün ve işleme evindeki 436 işçinin 200 ü günde 200 kuruş (vergiler dahil), 90 ı 255 kuruş, 90 ı 400 kuruş, 50 si 500 kuruş alır. Herkes kışın paltolarına sarılırken işçiler soyunur, herkes kalorifer veya soba karşısında dinlenirken işçiler sabahtan akşama kadar açıkta kalır, üşür. Işçiler, tütünleri hastalıktan korumak için kendi bünyelerini siper ederler.

Bu sözler üzerine yevmiyelere yüzde 30 zam yapılması için ihtilâfa gidilmesi kararlaştırılmış ve durum telle Genel Müdürlüğe bildirilmiştir.

Salim Işık, Nuri Kurtul, Mustafa Şenyüzler, Ali Mengüverdi, Mahmut Arat, Vahap Yiğit de aynı konulara temas etmiş, bilhassa terfi zamlarında haksızlık yapıldığını söylemişlerdir.

Vali Şefik San da söz almış ve işçilerin hayat pahalılığından muztarip olduğunu bildiğini ifade etmiş ve kendisinin zam mevzuunda kendilerine yardım edeceğini söylemiştir.»

Faik Kâhta

işçi hâkim adayları

Şehrimizde kurulan ikinci iş mahkemesinde vazife alacak işçi hâkim adayları için Cumartesi günü saat 13 de Eminönü Halkevinde bir toplantı yapılmıştır.

Toplantıda işçi mümessilleri, işçi hâkim adaylarını seçmişlerdir. Seçimi kazanan işçi mümessillerinin adlarını aldıkları oyla birlikte bildiriyoruz:

Nuri Beşer (179), Zühtü Tetey (133), Uzeyir Kuran (118), Süreyya Birol (93), Mehmet Güler (89), Seyfi Demirsoy (88), Şemsettin Gür (73), Yaşar Peker (73), Niyazi Akyüz (59), Vahdettin Durmaz (50), Omer Çetinkaya (44), Sabri Kırçıl (43), Lûtfi Yılmaz (39).

Çalışma Bakanlığı bu 13 işçiden birisini işçi hâkim, ikisini de yedek hâkim olarak tayin edecektir.

Tahmil tahliye işçileri

(Baş tarafı 1 inci sayfada) meşgul olmuş ve bu hususta bir rapor tanzim ettirmiştir.

Devlet ve Tahliye işçilerinin şikâyetlerinin başında iş yönetmelik meselesi gelmektedir.

Mesele şudur:

Devlet Deniz Yolları Tahmil ve Tahliye servisinin br 948 de diğeri 951 de tanzim olunmuş iki iç yönetmeliği vardır. 948 tarihlisi nisbî olarak işçi haklarını mahfuz tuttuğu halde bu yönetmelik her nedense değiştirilmek istenmiş ve 951 tarihlisi hazırlanmıştır. Bu yönetmelik mevzuat karşısında aksak görülmüştür. Yönetmeliğe göre; iş yerinde çalışmış olup da her hangi bir suretle işten ayrılan işçilerin işe tekrar alınması ilk defa müracaat eden emsaliyle ayni muameleye tabidir. Halbuki eskiden çalışmış olmak, İş Kanununun 24. maddesine göre tercihan işe alınmağı âmirdir. Üstelik ekonomik sebeblerle tensikata tabi tutulan işçilerin, iş hacmi genişleyince tekrar işe alınmaları yine kanun hükümleri arasındadır.

Bu bakımdan yeni yönetmelik işçileri açıktan açığa işsizliğe mahkûm etmek ve İş Kanunu hükümlerine aykırı bulunmaktadır.

Garsonların haklı kararı

(Baştarafı 1. ci sahifede) çekinmeden baş vuracaktır.

Turizmi teşvik kanunu tasarısında işçiler aleyhine hüküm konulursa sendika kendi iş bulma haklarını sonuna kadar müdafaa edecektir.

Toplantıda garsonların sınıflandırılması ve garsonluk kursu üzerinde de durulmuştur. Durum şudur:

15 Eyiülden itibaren otel, lokanta ve eğlence yerleri İşçileri Sendikası bütün garsonlara sıra no. verecektir. Cumartesi ve pazar günleri hariç her gün, numara alan işçilerden 50 si, 7 kişilik resmi bir heyet önünde imtihana tabi tutulacaktır. Garsonlar alacakları dereceye göre sınıflandırılacak ve ancak derece aldıkları sınıfa tekabül eden iş yerinde çalışacaktır.

Ekim ayı içinde de bir kurs açılacaktır. Bu kursa orta okul mezunu gençler alınacaktır. Her gün kendilerine birer lira cep harçlığı verilecektir. Cumartesi, pazar günleri de bir iş yerinde çalıştırılacak ve yevmiye almaları sağlanacaktır. Mayıs ayında bitirme ihtihanı yapılacak, derece sırasıyla 10 kişi Amerikaya staja gönderilecektir.

Gecekondularda

(Baştarafı 1 ci sahifede) gandan maada bütün ev eşyamı satarak kerpiçten bi rgecekondu yaptım. Imkânsızlıklar yüzünden bir sene tavan yapamıyarak çatı altında oturdum. Bu yüzden bir çocuğumu zatürreeden kaybettim. Şimdi ise 18/8/951 günü bir «bina vergisi birinci ihbarnamesi» aldım. Mezkûr ihbarnamede 939 senesine ait 46 lira 08 kuruş vergi takdir edilmiş olduğunu görünce hayretten donakaldım. Çünkü bu vergiyi ödeyebilmek için, binbir güçlükle yaptığım gecekonduyu maliyeye vergi bedeli olarak devretmek lâzımdır. Ayrıca bulunduğum muhitte yol bulunmaması ve Belediyenin alâka göstermemesi yüzünden kışın çamurdan, yazın tozdan ve pislikten göz açmağa imkân yoktur. Bu hale bir de gece sokakların ışıksızlığını ilâve ederseniz bilhassa kış günleri durumumuzun vehametini anlamakta güçlük çekmezsiniz. Bize tevdi edilen ihbarnameye ilişik olarak vergi takdirine örnek olan bir rapor ve bu raporda «halk âzası Mustafa Eriş» diye bir isim ve imza mevcuttur. Şimdi bütün komşular bu şahsın hangi halkın âzası olduğunu sormaktadırlar. Bunun için de bir misal vermek faydalı olur sanırım.

Sayın Vali, «halk âzası» diye gösterilen bu zatın aynı semtte iki katlı ve altı odalı bir evi mevcuttur. Ayrıca evin altında ayda asgari 60 lira kira getirecek bir de dükkânı vardır. Işte bizim gecekondularımıza nazaran muazzam ve muntazam denecek kadar bir fevkaladelikte olan bu evin ve dükkânın senelik vergi bedeli sadece 24 liradır.

Sayın Vâli, benden başka mezkûr semtte aynı haksızlık ve nisbetsizlikle karşı karşıya bulunan elliye yakın fakir vatandaşa fahiş bir vergi takdirine muvafakat imzası koyan bu buna benzer bazı kimseler bu memlekete bizlerden daha fazla bir hakka mı sahiptirler? yoksa imtiyazlı mıdırlar?

Şimdiye kadar yeni inşe edilen binalardan üç sene müddetle muaf tutulan vergi ve Af Kanunu gecekondulara teşmil edilmiyor mu?

Istidamda size anlatamadığım çeşitli dertlerimizi görebilmek için semtimize teşrifinizi bilhassa rica ederim.

Saygılarımla...

Omer Çetinkaya
Yalvaç Sokak Sonu No. 30
Feriköy

IŞÇI HAKKI

Haftalık Siyasî
Müstakil Gazete
Gönderilen yazılar geri verilmez.

Yıllık abonesi 520 kuruş
Altı aylık 260 »

İlân Tarifesi

Başlık	20.00 lira
Resmi ilânların bir santimi	2.00 »
Kongre ilânları	7.50 »

Doğum, nişan, düğün ve ölüm ilânlarından hiç bir ücret alınmaz.

Basıldığı Yer:
Son Telgraf Matbaası

Grev tasarısı beğenilmiyor

(Baş tarafı 1 inci sayfada) den bölümleri üzerinde görüşlerini açıklamışlardır.

Grev ve Lokavt kanun tasarısı hakkındaki tenkitler yer yer devam etmektedir.

Sendika kongrelerinde şiddetle kötülenen ve eksikliklerı belirtilen tasarı, bugünkü haliyle kabul edilirse işçilerin felâketine sebep olacaktır.

Belirtilen fikirlere göre, tasarının dayandığı prensib aslında hatalıdır. Zira tasarının «Lokavt» ı da içine alması ve işçiler, hem işverenler için ayni hakları tanıması demokrasi prensiplerine tamamen aykırıdır. Bugünkü şartlara göre patronu koruyacak bir zaruret mevcut değildir. Hakkı yenen sadece işçidir ve patronun mevcut kanunlara ilâveten Lokavt tasarısı ile himayesine ihtiyaç yoktur.

Tasarı, işçinin can damarı olan grevi içinden çıkılmaz bir takım kayıtlarla felce uğratırken, öte taraftan esasen her türlü haksızlığı yapagelen işverene başı sıkıştığı zaman işçiyi kapı dışarı etme hakkını tanımaktadır.

Bu hususta şu misaller belirtilmektedir:

Bu tasarıya göre, patron da tıpkı içşi gibi kendisine daha uygun gelen iş şartlarını, yani yevmiyeyi düşürüp, çalışma süresini imkân nisbetinde uzatmayı, işçisine dayatabilecek ve kabul ettiremediği takdirde lokavt yapabilecektir.

Patron lokavta başvurmadan da işçilerini -sudan bahanelerle- birer, ikişer atabilecektir. Uç ay müddetle lokavtını devam ettirdiği takdirde işçileri ile imzaladığı iş mukavelesi de hükümsüz sayılacaktır. Böylece işçiler b[...] kaldıkları günler için hiç bir [...]ret talebinde bulunamıyacak[...]dır.

Yine bu tasarıya göre, işçi [...] işveren arasında iş mukave[...] yapılırken mukavele süres[...] grev yapmamak kaydı konul[...]lecektir. Işsizliğin gün geçti[...] artmakta ve kahvelerin işsi[...] almamakta bulunduğu bu sıra[...]da patron binbir nazla işçi alır[...] iş mukavelesine istediği kayıt[...] koydurabileceği ve bu arada [...] yapmama kaydını da daima [...] edeceği tabiidir.

Sendikaların işçileri adına [...]vi idare edebileceğini, fakat [...] mahallinde o sendikaya ka[...] en az, mevcut işçi sayısının y[...]sından bir fazla işçisi bulunm[...] gerektiğini tasarı şart koşmak[...]dır. Böylece sendikaların grev [...] karşısında eli kolu bağlanmak[...]dır. Zira bu şartı sağlamak p[...]tikte çok kere imkânsızdır.

Patron hükûmetin yardım[...] ihtiyacı olmadan kendini koru[...] bilecek maddî imkânlara esa[...] sahiptir. Çifter çifter avukat [...]tabilir, her türlü hilei şer'iye[...] başvurur. Halbuki işçi an[...] sendikası vasıtası ile haklarını [...]nuni yollardan arayabilir. C[...] grev gibi en güçlü silâhını k[...]lnırken sendikasının yardımınd[...] mahrum bırakmak tamamen [...]tidemokratik bir müeyyide[...] Kanun, maddî imkânları patro[...] kıyaslanamıyacak kadar dar o[...] işçiyi korumak zorundadır. Dü[...]yanın hiç bir demokrat memlek[...]tinde, işçinin hakkı olan gr[...] kanunu çıkarken, buna muka[...] patrona da lokavt hakkı tan[...]ması, şimdiye kadar görülmem[...] ve işitilmemiştir.

Grev yapabilmek için şart k[...]şulan bir aydan fazlaki zam[...] ise tamamen işçilerin aleyhin[...]dir.

Tasarıya göre işçi, ihtilâfını ö[...]ce işverene yazılı olarak bildire[...]cek, 6 iş günü cevab bekliyece[...] cevab gelmezse Bölge Müdürlü[...]ğüne bildirecek, o da 6 iş gün[...] içinde Bakanlığa yazacak, Bakan[...]lık da 6 iş günü içinde uzlaştır[...]ma komisyonu teşkil edip Çalış[...]ma Müdürlüğüne durumu akset[...]tirecek, Müdürlük de 3 gün için[...]de bir komisyon toplıyacak, ko[...]misyon 10 gün içinde kararın[...] verecektir. Iki taraftan biri (iş[...]çiler) kararı kabul etmezse ko[...]misyona diyeceklerdir ki:

«— Grev yapacağız!»

Bilindiği üzere grev, patronunun en sıkışık ve işçiye en çok muhtaç olduğu sırada işçinin başvurduğu bir silâhıdır. Işçi ancak bu şartlar içinde asılırsa, hakkını koparabilir. Yoksa aradan bir ay gibi çok uzun bir zaman geçtikten sonra, bu süre içinde grev için müsait şartlar patron tarafından ortadan kaldırılacağından, artık grev yapmanın manası kalmıyacaktır. Sadece tasarıdaki tahkim ve uzlaştırma komisyonlarının tesisi için ileri sürülen bu kayıtlar bile grevi ismi var, cismi yok bir hale sokmuş bulunmaktadır.

Ustelik bir de gervin süresi tahdide uğratılmıştır. Tasarıya göre üç aydan fazla grev yapılamaz. Yani patron üç ay sonra grevin hükümsüz kalacağını evvelden bilmekte ve grev yapılacağını öğrendiği andan itibaren grevin yapılabilmesi için geçen bir aydan fazla zaman içinde gerekli tedbiri almaktadır. Artık böyle bir grevden ne beklenir?

Ayrıca tasarıda siyasî grev yapma yasağı gibi son derece elastiki bir tabir vardır. Bugün için iktisadi hâdiselerle siyasî hâdiseler öylesine girift olmuş ve yekdiğerinden ayrılamaz bir hale gelmiştir ki her hâdisede bunun ne kadarının tamamen iktisadî ve ne kadarının siyasî olduğunu ayırmıya imkân yoktur. Binaenaleyh her grev karşısında, ona bir «siyaset» kulpu takıp durdurmak ve işçileri mahkeye vererek üstelik cezalandırmak kabildir.

Eğer bu tasarı aynen kabul edilip yürürlüğe girecek olursa işçiye grev hakkının resmen yasak edildiği bugünkü durumdan hiç bir farkı olmıyacak, üstelik patrona Lokavt hakkını tanımakla işçinin vaziyetinin daha da kötüleşmesine sebep olacaktır.

Eyübde Sigorta Dispanseri yeri

Işçi Sigortaları Kurumunun Eyüp - Silâhdarağa yolu üzerinde inşa ettirmekte olduğu Dispanserin yerine itiraz eden işçiler olmuştu. Tanınmış sendikacılardan Ali Aygenin bu husustaki görüşlerini 7 - nci sayımızda neşretmiştik.

Maltaoğulları fabrikası işçi mümessili arkadaşımız Irfan İleri ise Ali Aygenin fikirlerini tasvib etmemekte ve şöyle demektedir:

«— Dispanserin yeri çok iyidir. Bahsedilen mezarlık ve lâğım yoktur. Faaliyette olan Dispanserin uzaklığından yevmiyelerimizi kaybediyorduk. Artık bundan kurtulacağız. Sigortanın yeni Dispanserine bu yeri tesbit edenlere teşekkür ederiz.»

Gıda sanayii işçileri

(Baş tarafı 1 inci sahifede) mıştır.

Misafir Sendikacılardan Şükrü Kaya, Süreyya Birol, Seyfi Demirsoy alkışlarla karşılanan konuşmalar yapmışlardır. Yeni Yönetim Kurulu şu işçilerden teşekkül etmiştir:

Zühtü Tetey, Receb Yötmen, Mehmet Perçin, Seyfettin Altıncıoğlu, İbrahim Atlas, Hüseyin Altınbüker, Basri Güngör, Yunus İnce, Musa Güneş, Hasan İlhan, Şaban Akdoğan, Cevad Akdoğan, Ferit Fırat, Ethem Sır, Gazi Canik.

Arkadaşlarımızı tebrik eder, başarılar dileriz. Kongre hakkında gelecek sayımızda tafsilât vereceğiz.

Makine sanayii işçileri

(Baş tarafı 1 inci sayfada) dilmesi karşısında bu sendikayı zarurî olarak kurmuş bulunuyoruz.»

Sendika üyelerinden Erdoğan Türkkan, Ziya Büyükevren, heyecanlı konuşmalar yapmıştır. Sendika başkanı Yusuf Öner tenkid ve temennileri cevaplandırmıştır.

Neticede şu işçiler Yönetim Kuruluna seçilmiştir: Yusuf Öner, Ziya Büyükevren, Nabil Orhan, Yaşar Orcan, Mehmet Sevim, Sabri Kar, Rauf Ulukut.

Hepsine başarılar dileriz. Gelecek sayımızda bu kongre hakkında bir röportaj neşredeceğiz.

işlenmemiş deri ihracı

(Baş tarafı 1 inci sayfada) mesini istemektedirler. İşçiler:

«— Bu derilerin işçiliğini bizim yapmamız lâzımdır. Çünkü ham ve salamura halindeki ihracat karşılığı olarak memleketimize krepsol, naylon çanta, naylon kayış, işlenmiş Macar vidalası gelmektedir. Böylece de Türk işçileri boşta kalmaktadır.»

Debağ ve deri işçileri, deri işleme san'atının Türkiyede çok ileri gittiğini belirtmekte, bir çok yerli mâmulâta ithal malı damgası vurulduğunu söylemektedir. Debağ ve Deri İşçileri Sendikasından bir işçi aynen şunları bildirmiştir:

«— Bir çok Türk köseleleri «Fransa köselesi» diye yutturuluyor. Tripa'nın köselelerini biz işlediğimiz halde üzerine Avrupa markası vuruluyor. Oryatonun derisi «Avrupa vidalası» diye satılıyor.

Debağ ve deri işçileri, yünlü koyun derisi ihracının mensucat işçilerini de ilgilendirdiğini söylemiş ve işlenmemiş deri ihracının durdurulmasını istemişlerdir.